

NAZIOARTEKO TOPAKETA ERRESTAURATIBOAK MILANEN

Arartekoak 2022ko irailaren 28tik urrieran 1era Milanen izan diren “*The Encounter of the Encounters*” nazioarteko topaketa errestauratiboetan parte hartu du. Topaketa horien harira, *L’Osservatore Romano* egunkariak 2022ko urriaren 6ean Agnese Morok, Brigada Gorriek 1978an eraildako Aldo Moren (Italiako Lehen Ministroa) alabak, idatzitako artikulua argiratu zuen, non topaketen edukiaren eta parte-hartzeileengan izandako eraginaren berri ematen duen.

Ondorengo dokumentuak [jatorriz italiarez argitaratutako artikuluen](#) euskarazko itzulpen informala jasotzen du.

Tratatu gabeko gatazka bakoitzak beste batzuk sortzen ditu

Zaila da justizia errestauratiboko elkarrizketetan gertatzen denaz hitz egitea konfidentziasunaren oinarritzko araua urratu gabe; arau horrek aukera ematen die jasan duten edo jardun duten indarkeriagatik modu izugarrian zauritutako pertsonen beren "beste zailarekin" (Claudia Mazzucatoren adierazpen zorionsua erabiltzeko) eta beren minarekin libreki topo egiteko.

Hori posiblea ez ezik, desiratua eta askatzailea ere badela erakutsi ziguten, hitzekin baino ekintzekin, egun batzuetan Milanen, isilpean eta bi elkarrizketa publikotan, hurrenez hurren gazteei (irailak 30) eta komunitateari (urriak 1) zuzenduak. Ekimena "Topaketen topaketa" izan zen, Università Cattolica del Sacro Cuoreko Justizia Penaleko "Federico Stella" Goi Mailako Scuolaren finantzaketari eta parte-hartzeari esker, Justizia Errestauratiboaren Europako Foroarekin, Arartekoarekin, Kriminologiaren Euskal Institutuarekin eta Bakearen aldeko Israelgo eta Palestinar Gurasoen Zirkuluarekin lankidetzan.

2019az geroztik, Topaketak justizia errestauratiboko jardueretan inplikaturako hainbat herrialdeko pertsonak eta taldeak biltzen ditu -Belgika, Alemania, Ipar Irlanda, Ingalaterra, Eskozia, Israel eta Palestina, Italia eta Euskal Herrikoak-, zainek bide komun berri bati ekiteko beharra eta nahia sentitu zuten. Sinbolikoki, irudi eder batekin, espiral bat, bere buruaren gainean itxi beharrean berriari irekitzen zaiona.

Azken egunetako elkarrizketa publikoak ez ziren dibulgazio-uneak edo esperientziak trukatzeko uneak izan, justizia errestauratiboko uneak baizik, "ekintzan", bizitzak entzunez eta partekatuz, parte hartuz, nor bere ekarpena eginez. Lehenik eta behin, etsaitzat har daitezkeen edo jo beharko liratekeen pertsonen – hainbeste pertsona- bide komun bat partekatzea onartu behar delarik.

Maite dugun pertsona bat desagerrarazi diguten pertsonen eta galera horren erantzule zuzenen arteko anaiarteko elkarrizketa ikusi dugu.

Erantzuleen izena inoiz ezagutuko ez dutenen oinazea hartu dugu, eta ez dute inoiz ikusiko pertsona maite bat kendu zien pertsonaren aurpegia, erantzulea soldadua zelako.

Eta egilearen izena eta aurpegia ezagutzen dituztenena, horregatik ere kondenatu zutena, baina kondena bat betetzen sekula ikusiko ez dutenena eta barkamena eskatzen entzungo ez diotenena, immunitatea duelako.

Ikusi ditugu hainbat hamarkadatan krudelki aurre egin dioten pertsonak zintzotasunez eta errespetuz hitz egiten, denbora luzez nahi izan eta gero.

Indarkeriazko testuinguruetan bizi diren gazteen esperientzia tragikoak ezagutu ditugu. Eta beste gazte batzuk, iraganean gurasoen indarkeria-aukerek utzitako hondakin erradioaktiboek eta gizartearen betiko zigorrak kutsatu dituztenak.

Betiko gorrotoa, ezabapena, isiltasuna edo ahanztura ez diren beste bide batzuk har daitezkeela ikusi dugu, nahiz eta oso zaila izan.

Gaizkiaren aurrean amore ematen ez duen mina ikusi dugu, gatazkan seme-alabak eta anai-arrebak galdu dituzten Israelgo eta Palestinako pertsonak esan ziguten eta erakutsi ziguten bezala, elkartruketo, elkarrekiko laguntzako eta adiskidetasuneko esperientziak elkarrekin bizi dituztela.

Gure bitartekarien grina ikusi genuen, elkarrengandik hain ezberdinak, hain antzekoak errespetuan, ekihurbiltasunean eta justizia desarmatu eta sendatzailearen bideak posible diren konfiantzan.

Artearen, fedearen, minaren, isiltasunaren, barkamenaren, haserrearen, borondatearen hizkuntza entzuten dugu. Galderak, bide markatuak, itxaropen adieraziak, esker onak eta proposamenak entzun ditugu. Eta itzultzaile oso gazte eta talentu handiko talde bati esker egin ahal izan genuen, Topaketen Bileran erabat integratua, erabilitako hiru hizkuntzak (gaztelania, italiara eta ingeleza) kudeatu zituena.

Anai artekoa eta konpontzailea izan zen Unibertsitate Katolikoaren, erakunde akademikoen, teknikarien eta kantineko andre maiteen harrera.

Entzun, entzun eta entzun egin dugu. Edozein aurreiritzi edo ezagutza-presuntzio kentzeko ahalegina egitea. Hartu ditugu penak, bideak, itxaropenak. Gabrio Forti aipatu digunez, gizateriaren arima ikutu dugu. Denak elkarrekin abiatu ginen; ni bezala aspaldi joanak zirenak eta une hartan alde egiteko aprobetxatu zutenak.

Nahi dugu denontzat posible izatea -gutako askorentzat izan den bezala- iragan bortitzaren zauri iraunkorrek sendatzea, bihotz zaurituak laztantzea gertu esertzeko, aurpegira begiratzeko eta elkarri egiaz eta errespetuz hitz egiteko indar leunarekin. Ondorio iraunkorretan tratatu gabeko gatazka orok beste batzuk sortzen ditu lehenago edo geroago. Amaigabeko izugarrikeriara kondenatzen gaituen crescendo batean. Lan hauskor eta ahaltsu hori gabe, ezin izango dugu inoiz benetako bake iraunkor batez gozatu eta oinazearen eta bidegabekeriaren ugaritze izugarriari amaiera eman.

Agnese Moro